

RADIKALIZACE PRACOVNÍKŮ STÁTNÍ A VEŘEJNÉ SPRÁVY

Předběžné varování

Připravil Krizový informační tým
Ministerstva vnitra České republiky

Aktualizováno 11. 9. 2022

V České republice právě probíhá politický střet o to, zda bude energetická krize interpretována jako selhání státu, nebo coby důsledek ruské „energetické války“, jež si klade za cíl rozklad české společnosti.

Lidé jsou krajně znejistělí a bojí se budoucnosti. Často nevědí, jak zaplatí účty za elektřinu a zda budou mít na základní životní potřeby. Část společnosti se radikalizuje. A volá po změně politické reprezentace.

Zjištění KRITu, partnerů na místní úrovni a z řad organizací občanské společnosti naznačují rovněž rostoucí frustraci, příklon k antisystémovým subjektům a radikalizaci pracovníků státní a veřejné správy v důsledku uprchlické a energetické krize.

Radikalizace pracovníků státní a veřejné správy představuje zásadní problém, který může ohrozit běžné fungování státu a jeho institucí, samospráv a dále urychlit rozpad společenské soudržnosti.

Jelikož v současné době nejsou k dispozici systematicky sbíraná data, která by umožnila porozumět závažnosti, rozšíření a trendům v dané oblasti, je žádoucí zaměřit pozornost na monitoring situace ve státní a veřejné správě.

S ohledem na niterné důvody frustrace a radikalizace celé společnosti lze předpokládat, že podobné trendy panují i u pracovníků bezpečnostních složek. A opět vzhledem k anekdotickým informacím je nutné situaci prověřit systematictějšími šetřeními.

Důvody radikalizace a její možné důsledky

Vzrůstající radikalizaci pracovníků státní a veřejné správy a dále také sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách, kteří jsou zaměstnanci neziskových organizací či příspěvkových organizací obcí či krajů a jsou též financovaní z veřejných rozpočtů a bezpečnostních složek rozhodně nelze vysvětlit

toliko informačními operacemi Ruské federace a aktivitami české dezinformační scény.

Tito lidé se neradikalizují na základě záměrně zkreslených informací a přichylnosti k Ruské federaci, ale z frustrace s fungováním státu během současné krize a z dopadů, které to má na výkon jejich práce a na místní veřejnost.

Pokud se příběhů a frustrací těchto pracovníků chopí dezinformační scéna, může významně mobilizovat veřejné mínění a přispět k další radikalizaci celé společnosti, a to proto, že se bude jednat o příběhy mající oporu v realitě umocněné dojmem, že dotyční insideři „už nemohli dále mlčet“.

Důvody frustrace lze shrnout následovně:

1. Pracovníci státní a veřejné správy **nemají možnost vykonávat kvalitně svou práci**, tedy poskytovat adekvátní informace a služby těm, kteří to potřebují a v míře, která je potřebná.

Energetická krize dopadá na čím dál tím větší část společnosti. Během letošního roku se zásadně zvýšil počet lidí, kterým dodavatelé účtují ceny podle denního trhu. Celkově se jedná o více než 170 000 odběrných míst, což představuje 250 000 lidí.

Zatímco během loňského roku platila domácnost za MWh silové elektřiny v průměru 1 600 korun, dnes, když je její cena určována podle denního trhu, musí vynaložit na měsíční zálohy více než 7 500 korun.

Mnohým domácnostem současně do konce letošního roku skončí fixace. Odhady hovoří o zhruba 10 % domácností. V případě ČEZu se jedná o zhruba 270 000 zákazníků. U druhého největšího dodavatele elektřiny E.ON jde o dalších přibližně 100 000 lidí.

2. Pracovníci státní a veřejné správy jsou ve **zvýšené míře vystavování stresujícím situacím**, které nemají možnost efektivně odfiltrávat, ventilovat ani řešit.
3. Pracovníci státní a veřejné správy **ztrácejí pocit, že jejich práce má smysl**, a to vlivem toho, že pozorují zvýšené počty případů, kdy je pomoc státu zneužívána, aniž by měli možnost s tím něco dělat (předcházet, nahlašovat) či viděli, že s tím něco dělá stát.

Tyto informace vycházejí z rozhovorů s odborníky, kteří mají vhléd do situace pracovníků státní a veřejné správy. K náladám v bezpečnostních složkách nemá KRIT dostatek informací, nicméně z anekdotických informací lze předokládat, že i zde je potřeba se adresovat frustraci, vyhoření a nedocenění.

Z dostupných informací vyplývá, že většina těchto pracovníků potenciálně rizikové informace doposud nešíří, a to jak z loajality, tak z toho důvodu, že si je vědoma, co by mohly ve veřejném prostoru způsobit. Na to se však nelze spoléhat donekonečna. Zvláště když i na mnohé z nich energetická krize závažně dopadne v osobní rovině.

Jedná se přitom o početnou a vlivnou skupinu. Ve službách státu pracuje více jak 450 000 lidí. Ti jsou přímými vykonavateli politiky státu (ochrana bezpečnosti a veřejného pořádku, ochrana zdraví, poskytování veřejných služeb), tedy pilířem, na kterém stojí a padá efektivita české státní a veřejné správy a bezpečnosti.

Stát proto musí zkušenosti a podněty těchto pracovníků ke svému fungování včas a adekvátně zohlednit a podniknout

nezbytné kroky k nápravě. Rozhodl-li by se je naopak zlehčovat, oslyšovat nebo dokonce ostrakizovat, hrozí, že budou rozšířeny na dezinformační scénu a dále naruší důvěru občanů a podryjí akceschopnost státu.

Doporučení

1

Anonymizovaný monitoring nálad ve státní a veřejné správě. Včasná identifikace osob, které mohou šířit antisystémové nálady a jejich zapojení do dialogu. (viz doporučení 2)

2

Vytvořit a zlepšit interní komunikační kanály, které umožní obousměrnou komunikaci po vertikální ose.

3

Aktivně a empaticky sbírat kritické podněty a důsledně se vyhýbat bagatelizujícím reakcím.

Bez ohledu na popisovanou situaci je nutné ihned napříč ministerstvy a veřejnou správou významně posílit včasnou informovanost pracovníků státní a veřejné správy a bezpečnostních složek o chystaných nebo připravovaných opatřeních, umožnit jim skrze bezpečné kanály sdílet podněty z terénu a vysvětlovat příčiny stávající krize.

PODROBNĚJŠÍ DOPORUČENÍ VIZ MATERIÁL [KRIT „VÁLKA & ENERGETICKÁ KRIZE“](#).

Shromážděné varovné signály

Z vyjádření sociálních pracovníků vyplývá, že souběžně s rostoucími obavami občanů, zda existenčně zvládnou nadcházející období, se množí dotazy na možné formy pomoci. Bohužel v řadě případů na ně nejsou s to uspokojivě odpovědět, protože tyto informace sami nemají. Prostě nevědí, co se do budoucna chystá a nemají tak možnost občanům nastínit řešení problémů vysvětlovat.

Sociální pracovníci si stěžují, že nejen v oblasti komunikace panuje chaos, který vytváří prostor pro spekulace a dezinformace, čímž ohrožuje důvěru občanů ve stát.

Informace z terénu hovoří o tom, že lidé častěji reagují na drobné incidenty prudce a neadekvátně.

Postoje veřejnosti jako indikátor postoje pracovníků státní a veřejné správy

Vzhledem k počtu zaměstnanců státní správy lze předpokládat, že celkové rozložení názorů nebude diametrálně odlišné od celkové populace.

Úroveň důvěry vládě u veřejnosti je na podobně nízké úrovni jako v nejnáročnější vlně pandemie.

Více než dvě třetiny lidí nejsou spokojeny s tím, jak vláda bojuje s rostoucími cenami energií. S jejím postupem je „rozhodně“ nespokojeno 45 % občanů a „spíše“ nespokojeno dalších 26 %. Největší podíl nespokojených je mezi voliči ANO, SPD a KSČM.

Zdroj: Median pro ČRo (6. – 7. 9. 2022)

Drtivá většina české společnosti (78 %) byla před měsícem přesvědčena, že stát nepodniká dostatečně razantní kroky pro zkrácení rostoucích cen. Kritičtí v tomto případě nejsou jen voliči opozičních stran, ale také zhruba polovina podporovatelů stávající vládní koalice.

Zdroj: STEM, Srpen 2022

Rekordní počet obyvatel se dívá do budoucna s obavami. Zatímco ekonomické obtíže nabíhají postupně, pesimismus a strach je již přítomen.

Zdroj: STEM pro KPMG, červen 2022

Velké obavy panovaly a panují také z integrace Ukrajinek a Ukrajinců, kteří k nám utekli před válkou. Především je veřejnost přesvědčena, že to přispívá k poklesu životní úrovně a že český stát to neúměrně zatíží.

NAKOLIK JSTE SPOKOJENÍ S TÍM, JAK ZATÍM POSTUPUJE VLÁDA PETRA FIALY V BOJI S REKORDNĚ VYSOKÝMI CENAMI ENERGIE?

ZDROJ: MEDIAN

„Věci, které by před rokem ‚prošly‘ bez větší pozornosti a pohoršení, působí jako rozbuška. Ať už se jedná o rušení nočního klidu nebo sousedské neshody.“

ZDROJ: ZPRÁVA O STAVU REALIZACE KLÍČOVÉ AKTIVITY PR POHOTOVOST PROJEKTU MÍSTO PRO VŠECHNY - BUDOVÁNÍ PROSTORU PRO VZÁJEMNÉ SOUŽITÍ ([HTTPS://WWW.SOCIALNI-ZACLENOVANI.CZ/PROJEKT-MISTO-PRO-VSECHNY/](https://www.socialni-zaclenovani.cz/projekt-misto-pro-vsechny/)). K 5. 9. 2022 ZPRACOVALA J. BOHUŇKOVÁ, H. PAZDEROVÁ, CH. DĚDKOVÁ.

V neposlední řadě sociální pracovníci často popisují případy zneužívání pomoci ze strany ukrajinských uprchlíků. Na lokální úrovni se jedná o hojně diskutovaný problém.

„Radikalizací rozumíme změnu ideologických postojů směrem k postojům vyhraněným, které vybočují z ústavních norem, vyznačují se prvky netolerance a útočí proti základním demokratickým ústavním principům. Tyto extremistické postoje jsou způsobilé přejít v aktivity, které působí destruktivně na stávající demokratický systém, včetně aktivit násilného charakteru.“

CITACE Z WEBU MV WWW.MVCR.CZ/CHH/CLANEK/OSTATNI-HYBRIDNI-HROZBY-RADIKALIZACE.ASPX

Vaše dotazy jsme připraveni
zodpovědět na adrese
krit@mvcv.cz